

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 35-1908)

Originalt emne

Foreninger

Foreninger/Grundejerforeninger

Foreninger/Landboforeninger

Foreninger/Musik- og Musikerforeninger

Lystanlæg

Vennelyst

Uddrag fra byrådsmødet den 9. april 1908 - side 5

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 35-1908)

Henstilling fra Forskønnelsesudvalget til Byraadet om at tage Beslutning med Hensyn til Benyttelsen af "Vennelyst" i den kommende Sommer samt med Hensyn til den fremtidige Ordning for Anlægget.

Vedlagt var Andragender fra "Aarhus Amts landøkonomiske Selskab" og "Foreningen af Grundejere og Næringsdrivende i Aarhus nordre Bydel" om, at der bygges en ny og tidssvarende Pavillon i Anlægget, samt fra sidstnævnte Forening tillige om, at der i den kommende Sommer maa blive afholdt Koncerter i Anlægget.

Et Andragende (J. Nr. 35-1908) fra "Aarhus Orkesterforening" om Fortsættelse af de kommunale Koncerter blev behandlet samtidig.

Jul. Andersen udtalte, at Forhandlingen nu kunde have været sparet, hvis man sidste Gang havde behandlet Sagen for aabne Døre, idet den da førte Forhandling havde været ret

udtømmende. At Sagen da havde været for i lukket Møde, skyldtes nærmest ham, fordi han ikke kunde tænke sig Spørgsmaalet om Anlæggets Udlejning og Besættelsen af Værtpladsen behandlet hver for sig. Forhandlingen sidst og det, der i Ugens Løb var gaaet for sig ved Møder og i Pressen, gjorde, at der nu var en stærk Stemning for at faa truffet en Ordning, og Udvalget ønskede derfor at spørge Byraadet, om "Vennelyst" skulde være en aaben Park, om der i Anlægget skulde bygges en mindre Tepavillon, eller om der skulde bygges en rummelig mere tidssvarende Sommerkoncertsal. Inden Udvalget søgte sagkyndig Assistance, maatte det desuden afgøres, om der overhovedet skulde bygges, eventuelt hvorledes. Andragendet fra Beboerne i det nordlige Kvarter faldt i Hovedsagen sammen med Udvalgets Ønsker. Det første af Udvalgets Spørgsmaal, det om at gøre "Vennelyst" til en aaben Park, havde nok en Del Tilhængere, men der havde ogsaa ved sidste Behandling hævet sig Røster for at bygge en Tepavillon, og endelig havde der ogsaa sidst været nogle, ganske vist kun et Mindretal, der ønskede en tidssvarende, rummelig Restauration, som tillige kunde benyttes som Koncertlokale. Den sidste Ordning var Udvalget enig om at anbefale. Det var sikkert, at mange Foreninger, f. Eks.

Landforeningen, Sportsforeningerne, de politiske Foreninger o. fl., vilde føle det som et Savn, hvis der ikke kom en saadan Restauration, og det kunde ikke nytte at henvise disse Foreninger til Skovene, da de for at bestride deres Udgifter maatte være et Sted, hvor de kunde tage Entre. Endelig vilde det være umuligt at faa Selskaber som de finske Sangere hertil, hvis der ikke kunde skaffes dem Dækning for deres Udgifter. Han var imod at bygge en Tepavillon, netop fordi den væsentligste Mangel ved den gamle Pavillon havde været, at den var for lille. De tidligere daarlige Forhold skyldtes i første Række de daarlige Lokaler, der ogsaa havde gjort det vanskeligt at faa en ordentlig Vært. Nu var man i det heldige eller uheldige Tilfælde, at Bygningen var brændt, saa nu forekom det ham, at der var Lejlighed til at benytte Assurancesummen, Beløbet maaske noget forhøjet, til at faa noget virkelig tidssvarende. Udvalget henstillede derfor, at det fik Bemyndigelse til at fremskaffe Tegninger og Overslag for en ny, større Pavillon. Han vilde tilraade, at man behandlede Spørgsmaalet om den fremtidige Ordning før Spørgsmaalet om den midlertidige Ordning, da dette sidste formentlig mere faldt sammen med Orkesterforeningens Andragende.

Lottrup bekræftede, at hele Udvalget ønskede en større Pavillon og ikke en Tepavillon. Det vilde være meget beklageligt, om den sidste Vedtagelse skulde medføre, at det udmærkede Orkester ikke skulde komme til at musicere i Sommer.

Filtenborg troede, at det vilde være upraktisk at bygge en Koncertsal. Den sidste Pavillon

havde kun beredt Skuffelser, saa man skulde ikke ved at bygge en stor Pavillon gøre Fejlen om igen. En tidssvarende Koncertsal skulde kunne rumme mange hundrede Mennesker og burde for at komme til sin Ret ligge inde i Byen. Desuden var det ikke en kommunal Opgave at bygge en Koncertsal. "Vennelyst" havde tilmed tabt den Betydning, det havde i gamle Dage, nu da Dampbaade og Sporvogne bevirkede, at Folk søgte ud til Skovene. Det mest praktiske vilde derfor sikkert være at opføre en mindre Pavillon til Sommerbrug til en Snøs tusinde Kroner. Han havde intet imod, at der blev ofret noget paa Musik i Sommer, men syntes, at Forholdene i Anlæget var saa uhyggelige, at man næppe fik nogen Fornøjelse deraf.

Jakob Jensen var stemt for at udlægge "Vennelyst" som aaben Park, hvad ikke vilde forhindre, at der kunde afholdes Koncert et Par Gange om Ugen. Derved vilde det ogsaa blive muligt for det store Publikum at komme i Anlæget. Sidste Aar havde Forholdene været grelle, for vel havde Entreen kun været 15 Øre, men naar en hel Familie skulde ind, blev det dog til noget, da man ogsaa for at være velset maatte nyde noget. En Familiefader kom derved let til at ofre mindst en 3 Kr., og det havde Flertallet af Borgerne ikke Raad til. Man burde derfor ikke lukke Anlæget, som kunde blive et udmærket Sted at komme for dem, der ikke havde Tid til at tage ud til Skovene. Set fra et Afholdsstandpunkt skulde hans Mening om Ordningen synes at være udmærket, og han kunde derfor ikke forstaa Udvalgets Formands Stilling. Hvis Anlæget blev aabent og man kun fik de enkelte store Koncerter, medens Folkeforlystelserne kom bort, kunde en saadan Ordning kun være til Gavn og Glæde for Patienterne paa Sygehuset, for som Forholdene var nu, at de syge skulde skræmmes op af Rabalderet fra "Vennelyst", var det en ren Skandale. Han haabede, at Byraadet gik med til at gøre "Vennelyst" til en aaben Park, hvori der kunde afholdes et Par fine Koncerter om Ugen, helst gratis. Musikken i Fjor havde vel været udmærket, men den havde været for dyr for det brede Lag.

Simonsen beklagede, at sidste Behandling af Vennelystsagen ikke havde været offentlig, for derved vilde man være blevet fri for en Del giftigt Avissskriveri. Der var blevet sagt, at Byraadet havde stemt Musikken ned, og Musikerne var derved blevet opskræmt; men dette var falsk, for i Virkeligheden blev der slet ikke foretaget nogen Afstemning angaaende Musikken, som tværtimod var blevet rosende omtalt fra alle Sider. En anden Side af Sagen var naturligvis, om Orkesteret vedblivende udelukkende skulde spille i "Vennelyst", eller om det ikke hellere ogsaa skulde spille andre Steder, saa de øvrige Bydele ligeledes kunde

faa Glæde af det. Hvis der i den kommende Sommer skulde musiceres seks Gange om Ugen, kunde de 6000 Kr. naturligvis ikke slaa til, men Værterne i Skovpavillonerne kunde vel ogsaa staa sig ved at give et klækkeligt Tilskud for at faa Musikken nogle Dage om Ugen, saaledes at den nødvendige Sum kunde komme ind. Han kunde ikke se, hvorfor der ikke kunde afholdes Koncert i "Vennelyst" et Par Gange om Ugen, fordi der ingen Pavillon var, og hævdede, at der i Sommer slet ikke kunde musiceres, hvis der skulde bygges. Ogsaa til Fester og Møder kunde "Vennelyst" nok bruges, selv om der ingen Pavillon fandtes. Arbejderne, som nu androg om at leje Anlæget den 1. Maj, vilde næppe være ked af, at der ingen Pavillon fandtes, for man maatte i saa Tilfælde gaa ud fra, at Byen vilde stille sig mere liberalt med Hensyn til Lejen. Tidligere havde de, der holdt Fest, været nødt til at tage en ret stor Entre og til at etablere Dans og andet Gøgl for at faa Udgifterne dækket, men det vilde de saa blive fri for. Der var derfor en Mulighed for at gøre de politiske Fester baade bedre og billigere. Hele denne Sag var iøvrigt slaaet op til et stort Nummer, og hvordan den end blev afgjort, vilde der blive hvirvlet en stor Sky op, men han maatte vægre sig imod at skulle tilhøre noget "Sydparti", hvis der overhovedet fandtes et saadant, fordi han ikke af Hensyn til Grundejerne vilde være med til atter at bygge i "Vennelyst". Pavillonen i Varna var vedtaget, saa der var slet ikke tænkt paa at anvende Assurancesummen til den. Mere tiltalende vilde det være at benytte Pengene til en stor og moderne Pavillon i Riis Skov i Stedet for de tre gamle Pavilloner, som nok kunde trænge til Afløsning. Hvis Byen nu vilde skyde en Snes tusinde Kroner til, kunde man faa en udmærket Pavillon i Riis Skov, som man fik det i Marselisborg Skov. Paa den Maade vilde Pengene blive i den nordre Bydel, og saa kunde Beboerne paa Trøjborg, der vel havde været de førende i denne Sag, nok være tilfreds.

Nørgaard glædede sig over, at Udvalget med Henstillingen havde opfyldt Byraadets Ønske, men beklagede, at man fra anden Side havde forstaaet det saaledes, som om Byraadets Flertal havde noget imod vedblivende at afholde Koncerter. Forholdet var jo nemlig kun, at man ikke kunde tage Standpunkt til noget som helst, før man vidste, hvorledes den endelige Ordning med "Vennelyst" skulde være. Det vilde have været rart, om Diskussionen sidst var blevet ført for aabne Døre, for saa kunde Stormløbet mod Vejrmøllerne været undgaaet. De støjende Fester med Karruseller etc. havde stedse været til Gene for Hospitalet og vilde i Fremtiden ogsaa blive til Gene for den muligvis kommende Fødselsstiftelse, men mindre støjende Fester kunde nok vedblivende afholdes i Anlæget, og derfor vilde det maaske være rigtigt, at man der fik en mindre Restauration, tilmed da Koncerterne vanskeligt fik

synderlig Tilslutning, hvis Folk intet kunde faa. Han vilde derfor tilraade, at man byggede en mindre Pavillon omtrent som Jostys og det snarest muligt, saaledes at man kunde være færdig til Udstillingen, for det vilde dog være overordentlig harmeligt, om man under denne skulde ligge midt i Byggeriet, og det kunde man nemt være kommet til, hvis man var gaaet ind paa en midlertidig Ordning uden først at have besluttet, om der skulde bygges eller ej. Han var enig med Hr. Filtenborg i, at Opførelsen af en Koncertsal ikke var en kommunal Opgave. En Koncertsal vilde tilmed blive saa kostbar, at Byen næppe havde Raad til at paatage sig den Opgave. Han præciserede endelig sit Standpunkt derhen, at "Vennelyst" burde være en aaben Park, hvortil der kun ved enkelte Lejligheder skulde tages Entre, og at der i Anlægget skulde bygges en mindre Pavillon.

Vestesen hævdede, at det ikke var muligt at tage Standpunkt til en midlertidig Ordning, før man vidste, hvor hele Ordningen skulde føres hen. Det glædede ham derfor, at man nu kunde faa Spørgsmaalet endelig klaret, men det forekom ham, at Udvalget lige saa godt kunde have spurgt om den endelige Ordning umiddelbart efter Branden. Saa kunde den bortløbne Tid været brugt til at tilvejebringe ordnede Forhold, og der var meget at ordne. Bygningerne laa nu altfor sammenpakket, og den gamle Fjællebod var et kedeligt Minde fra Fortiden. I Fjor var Udvalget kun efter Byraadets Ønske gaaet med til at foranstalte Koncerter i "Vennelyst", men nu hævdede Udvalget, at Ordningen af Musikforholdene var den første Opgave, der maatte løses. De to Standpunkter om aaben Park eller et mindre Konditori faldt i Virkeligheden noget sammen, saa Sagen stod vel egentlig paa, om der skulde bygges en stor eller en lille Pavillon. Hele Udviklingen syntes imidlertid at pege paa at faa et mindre Traktørsted liggende paa en. lun og smuk Plads, og paa at faa den gamle Fjællebod bort, saaledes at der kunde faas et hyggeligt Parti frem, hvor der nu kun var Uhygge.

Det tredje Standpunkt, slet ikke at bygge, vilde næppe føre til noget, da Kravet om en mindre Pavillon alligevel snart vilde komme, og han vilde derfor anbefale, at man bemyndigede Udvalget til at fremskaffe Forslag om Opførelse af en mindre Pavillon, og at man opgav al Tale om Koncerter, til Anlæggets Skæbne var afgjort.

Mikael Johansen hørte til dem, der mente, at man sidst i Grunden stemte imod Koncerterne. Det glædede ham, at Stillingen nu syntes en anden, for saa kunde man maaske ved nærværende Møde vedtage at fortsætte Koncerterne som i Fjor og bemyndige Udvalget til i den Henseende at disponere over de 6000 Kr. Mellem Teatersalen og den

nedbrændte Pavillon vilde der være en udmærket Koncertplads. I et Dagblad var den Tanke blevet fremsat, at man under Udstillingen skulde forlægge samtlige Forlystelser til "Vennelyst". Denne Tanke kunde han give sin fulde Tilslutning, da han troede, den i tredobbelt Betydning vilde være heldig. Folk vilde ved en saadan Ordning blive spredt mere ud over Byen, Indkvarteringen vilde blive lettet, for Hotellerne kunde naturligvis ikke tage imod alle de fremmede, og endelig kunde en Del af det, Udstillingen maatte bygge i "Vennelyst", bygges permanent og senere gaa over til Kommunen. Denne Ordning vilde være til Gavn baade for Byen og Udstillingen. Der havde nu i mange Aar været Koncertlokale i "Vennelyst", saa Branden skulde nødvendig give Anledning til nogen Forandring; men skulde der bygges et Koncertlokale, maatte Pladsen derfor sikkert helst vælges i den nederste Del af Anlæget, saaledes at der ogsaa kunde drives Vinterforretning. Idet han stillede Forslag om, at man bemyndigede Udvalget til at anvende de 6000 Kr. til Koncerter i "Vennelyst" i den kommende Sommer, og at man anmodede det om snarest at komme med Forslag angaaende Anlæggets Fremtid, advarede han imod at træffe en saadan Ordning, at Landboerne blev nødt til at forlægge deres Fester ud til en eller anden Landstation.

Samuelson var stemt for at gøre Anlæget til aaben Park og for at fortsætte den kommunale Musik, om end ikke med Koncerter hver Aften. Endvidere fandt han det heldigst, at Koncerterne var gratis, og saa intet til Hinder for at afholde dem, selv om der ingen Restauration skulde være. Foreninger kunde let faa en Vært til at servere deroppe, ja de vilde endog tjene Penge ved en saadan Ordning. Det vilde være rigtigst nu at afgøre, om der skulde bygges en Pavillon eller ej, hvorimod det vilde være uheldigt, inden det var afgjort, om der overhovedet skulde bygges, at lade udarbejde Planer. Man kunde ikke blive ved at sætte sig i Bekostning af Hensyn til Landsudstillingen, særlig naar man paa Forhaand vidste, at Foranstaltningen efter al Sandsynlighed ikke kunde bære sig. Han gad vide, hvad Fordel Borgerne kunde have af, at de fremmede blev trukket ud i "Vennelyst", for med de Samfærdselsmidler, Sporvogne, Automobiler og Droscher, man nu havde, vilde de fremmede jo kun komme til at køre igennem Byen. Hvis Udstillingen skulde svare sig, maatte Forlystelserne ikke trækkes bort fra den, saa Udstillingskomiteen gik næppe ind paa at forlægge Forlystelserne til "Vennelyst".

Müller var overrasket over at høre, at Musikken ikke blev stemt ned ved sidste Møde, for Udvalgets Indstilling, der blev forkastet, gik jo netop ud paa at fortsætte Koncerterne i "Vennelyst" i den kommende Sommer. Han var uenig med Hr. Vestesen i, at Spørgsmaalet

om Anlægget som aaben Park og Spørgsmaalet om at bygge en lille Pavillon var identisk. Hvis "Vennelyst" skulde være en aaben Park, burde der næppe bygges.

Vilde man derimod bevare "Vennelyst" som Sommertilflugtssted, maatte der nødvendigvis bygges en Pavillon med Koncertlokale. Naturligvis vilde det koste Penge, men naar Aarhus ønskede at være en Storby, maatte Byen ogsaa ofre noget paa det, der prægede en Storby. Derimod kunde han være enig med Hr. Vestesen i, at Spørgsmaalet var, om der skulde bygges en stor eller en lille Pavillon. Den værste Fejl ved den gamle Pavillon havde været, at den var for lille, saa skulde man bygge igen, gjaldt det om at bygge stort nok, helst med en Sal for 1000 á 1500 Tilhørere. Byggede man saaledes, kunde Pavillonen ogsaa bruges om Vinteren, f. Eks. af Musikforeningen, der nu var nødt til at leje Teatret, som var meget uheldigt for Kammermusik. Han kunde slutte sig til dem, der mente, at skulde man bygge, skulde det være tilstrækkelig stort, ellers slet ikke.

Formanden forekom det, at man maatte se paa Sagen fra et alment kommunalt Synspunkt og ikke paatage sig Opgaver, der laa udenfor det kommunale Omraade. Det vilde være udmærket at faa en virkelig god Koncertsal, men at bygge en saadan var ikke en kommunal Opgave og laa for Øjeblikket tillige over Kommunens Evne. En Koncertsal vilde komme til at koste om ved en 300000 Kr., og en saa betydelig Udgift i det Øjemed vilde de fleste dog sikkert vige tilbage for. Endelig vilde en Koncertsal i "Vennelyst" faa en meget uheldig Beliggenhed, da den vilde komme til at ligge for afsides, hvis den skulde opføres i Anlæggets øverste Del, og skulde den ligge for neden, vilde det være uheldigt for Anlægget. Nu var der imidlertid kun Spørgsmaal om en Sommerpavillon, og han var mest tilbøjelig til at slutte sig til dem, der ønskede "Vennelyst" udlagt som aaben Park, men foreløbig var der dog den Betænkelighed derved, at man saa de første Aar ikke havde noget Sted, hvortil man kunde henvise Foreninger og større Fester. Det heldigste vilde derfor være at kombinere Forslaget om aaben Park med Forslaget om en Tepavillon eller et Konditori, muligvis med et saa stort Køkken, at det kunde paatage sig Fællesspisninger. Maaske kunde man ogsaa gaa lidt videre og bygge en lettere Sal, der kunde benyttes til Koncerter om Sommeren i daarligt Vejr og til Spisninger. Antagelig vilde det dog blive for dyrt at strække sig saa vidt. Han var enig med dem, der mente, at Koncerterne ikke blev stemt ned ved forrige Møde, og hævdede, at det af Forhandlingen forud for Afstemningen tydeligt fremgik, at man kun ønskede Oplysning om, hvilken endelig Ordning der skulde træffes med "Vennelyst". Han vilde gerne gaa med til at fortsætte de kommunale Koncerter og

foreslog, at Udvalget oprettede Kontrakt med Orkesteret om at musicere enten det ene eller det andet Sted.

Nørgaard gjorde gældende, at Byraadet sidst kun sendte Sagen tilbage til Udvalget, og citerede dernæst Hr. Müllers Udtalelser i Mødet den 27. Septbr. 1906, hvoraf det fremgik, at Hr. Müller ikke syntes, at Kommunen havde nogen Interesse af at beholde "Vennelyst" som Forlystelsessted. Med Udvalgets nuværende Henstilling var der først kommet Klarhed over Sagen. Han kunde være enig med Hr. Samuelsen i, at man ikke vedblivende kunde bringe Offere for Udstillingens Skyld, og i, at det vilde være kedeligt at ofre noget for Forarbejder, dersom der var Stemning for ikke at bygge. En stor Sal til 1000 á 1500 Mennesker fik man ikke for under 3-400000 Kr., og det gik dog vist ingen med til. Han kunde for saa vidt godt efter Afstemningen gaa med til at slutte Overenskomst med Orkestret om Koncerter i Sommer, men vilde dog henstille, at Udvalget kom med Forslag i den Henseende til næste Møde.

Filtensborg foreslog, at man bemyndigede Udvalget til med sagkyndig Assistance at lade udarbejde Planer for en Pavillon til højst 20000 Kr. For denne Sum kunde man faa en Sommerrestauration af passende Dimensioner, omtrent som den der skulde bygges ved Ørnereden. Hvis Udvalget vedblivende holdt paa kommunal Musik i "Vennelyst", kunde han godt gaa med til at lade musicere et Par Gange om Ugen; men han troede ikke, man vilde faa nogen Fornøjelse deraf.

Jul. Andersen gad vide, hvorledes den Stærekasse til 20000 Kr. vilde komme til at se ud. Naar Hr. Jakob Jensen vilde have Anlægget aabent, var det mærkeligt, at Socialdemokraterne altid lukkede det, naar de holdt Fester deroppe. Det var nødvendigt at skaffe Indtægter, og Erfaringen viste, at man ikke blev fri for de daarlige Elementer, naar Adgangen skulde være fri. Anlægget kunde være udmærket for unge at promenerer i, men de ældre, der vilde nyde Musikken, vilde efter Hr. Jakob Jensens Forslag være afskaarne fra at være der oppe, da man vel næppe kunde tænke sig Muligheden af, at Kommunen vilde ofre 20-30000 Kr. til Stole, tilmed da disse højst sandsynligt snart vilde blive ødelagt. Naar Hr. Jakob Jensen endvidere mente at tale ud fra et udmærket Afholdsstandpunkt, maatte det dog siges, at "Vennelyst" næppe var blandt de Steder, hvor der blev drukket mest. Taleren regnede desuden med, at det store Flertal om en 10-15 Aar vilde være kommet til deres Fornufts fulde Brug, og saa vilde man i Vennelystpavillonen have en udmærket Afholdsrestauration. Hvis man forbød de larmende Indretninger, kunde "Vennelyst" sikkert

ikke være til Gene for de syge paa Hospitalet; men forøvrigt kunde Genen vel ogsaa formindskes eller helt forsvinde, hvis Pavillonen kom til at ligge et andet Sted. Larmen vilde desuden mere og mere dæmpes, efterhaanden som Anlægget voksede til. Naar Hr. Simonsen mente, at Musikken ikke blev stemt ned, maatte han gñre opmærksom paa, at Referatet viste, at der forelaa en Indstilling om Musik af et 25 Mands Orkester med et forventet Underskud paa 2700 Kr., og at denne Indstilling blev forkastet. Endvidere maatte Hr. Simonsen erindre, at Værten nok kunde tilkomme en Afgift af Foreningerne, da disse gerne benyttede Anlægget en en Søndag. At lade Orkesteret musicere skiftevis i "Vennelyst" og i Skovene vilde være praktisk umuligt. Udvalgets Indstilling i sidste Møde kunde ikke foregribe noget som helst, da den kun gik ud paa at afholde Koncerter i 2 ½ Maaned og engagere en Vært for 3 ½ Maaned. Der udover bandt den ikke Byraadet i nogen Henseende. Med Hensyn til mulig Forstyrrelse for Fødselsstiftelsen maatte han sige, at foreløbig havde man jo ikke Stiftelsen; maaske fik man den slet ikke, men skulde man faa den, kunde den vel nok lægges lidt længere ude. Det var en Skønssag, om Opførelsen af en Koncertsal var en kommunal Opgave; men at det var en udmærket Foranstaltning af Kommunens Kasse at lade afholde god Musik, derom kunde der næppe tvistes. Hr. Vestesen mente, at Spørgsmaalet om "Vennelysts" Fremtid forlængst kunde have været afgjort, men det maatte dog erindres, at det ikke var nogen Evighed siden, at Pavillonen brændte. Det var meget rigtigt, at Udvalget i sin Tid ikke straks var med paa den kommunale Musik; men ved nærmere Overvejelse fandt det, at Hr. Filtenborgs Tanke om Musikken var udmærket, og nu vilde man sikkert nok anerkende, at Udvalget havde gjort sit bedste for at udføre Tanke, som Hr. Filtenborg forøvrigt havde megen Ære af. At nedbryde Teatersalen, eller "Fjælleboden" som Hr. Vestesen kaldte den, vilde næppe være forsvarligt paa nuværende Tidspunkt, da mange Foreninger benyttede den til Dansesal. Hr. Mikael Johansen havde berørt, at Lanboforeningerne ikke gerne maatte bringes til at holde Fester andet Steds; Taleren skulde ikke opfordre Landboerne til at tage fra Aarhus, men der var dog blevet sagt af indflydelsesrige Landboere, at en Flytning af Festerne til en Land station ikke var helt utænkelig. Dette var et Argument, som formentlig dog maatte veje noget. Det var aldeles ikke af Hensyn til Udstillingen, at Udvalget ønskede at bygge, men naar mange andre Hensyn gjorde det nødvendigt at bygge, var det dog naturligt, at Forholdene blev ordnet, saaledes at "Vennelyst" kunde staa fiks og færdig til Udstillingen. Derved, vilde der tillige bødes noget paa, at Udstillingen blev Syd for Byen. Han skulde gerne erkende, at han ikke kunde være med, hvis der som nævnt skulde bygges for 300000 Kr., men en saa stor

Sum vilde absolut heller ikke være nødvendig. For en 75000 Kr. eller lidt mere kunde der skabes fuldt ud tilfredsstillende Forhold. Udvalgets Stilling var ret vanskelig, da Byraadet jævnlig gjorde det den Ære at forkaste dets Forslag.

Simonsen hævdede, at Musikken ikke blev stemt ned ved sidste Møde, og at Afstemningen fra flere Sider blev motiveret med, at der godt kunde musiceres i "Vennelyst", uden at der skulde være nogen Restauration; men Forslaget om Musik var blevet kædet sammen med andet, der syntes umuligt. Naar man i sin Tid gik med til den kommunale Musik, var det i den Hensigt at prøve den sidste Udvej for at redde "Vennelyst", og ikke fordi man erkendte at have Forpligtelse til at skaffe Borgerne kunstneriske Nydelser. Forøvrigt var det vist en ret udbredt Mening, at Byen ikke burde ofre saa mange Penge til Musik, men i ethvert Fald var det givet, at Spiritus og Kunst ikke havde noget med hinanden at gøre. Man skulde synes, at Sporene fra "Vennelyst" maatte skræmme, for det var ubestrideligt, at de større Fester der ikke altid havde været saa hyggelige, som de burde, men for Omkostningernes Skyld var Foreningerne nødt til at afholde Dans, og den førte let Drikkeri med sig. Det var derfor mærkeligt at høre Afholdsfolk anbefale at fortsætte, naar det ikke var nødvendigt. Naar Foreningerne kunde blive fri for at give Afgift til Værten samt faa Anlægget overladt for en mindre Leje, kunde Dansen stryges, og Festerne vilde faa et langt bedre Præg. Han vilde henstille, at der først blev stemt om, hvorvidt "Vennelyst" skulde være en aaben Park, for hvis det blev forkastet, kunde han eventuelt stemme for en mindre Tepavillon. Derimod kunde han ikke gaa med til en stor Pavillon. "Vennelyst" vilde næppe egne sig hverken til zoologisk Have eller til "Tivoli". For de 6000 Kr. kunde der ikke skaffes Musik efter samme Ordning som i Fjor, saa han vilde endnu engang henstille til Udvalget at forhandle med Skovværterne om, hvad de vilde give for at faa Musikken nogle Aftener. Maaske kunde der ved at lade Orkesteret spille to Aftener om Ugen i "Friheden", to Aftener i Riis Skov og to Aftener i "Vennelyst" skaffes det nødvendige Beløb, og ved den Ordning vilde hele Byen kunne faa godt af Musikken, samtidig med at man opnaaede at have et sammenspillet Orkester til Udstillingen.

Formanden henstillede til de følgende Talere, hvoraf der endnu var indtegnet 5, at fatte sig i Korthed.

Jakob Jensen ansaa det for umuligt at finde en anden Plads til Fødselsstiftelsen, da denne forlangtes lagt nær op til Hospitalet Han kunde ikke forstaa Hr. Jul. Andersens Maade at udrydde Spiritus paa og hævdede, at Udvalget selv var Skyld i dets vanskelige Stilling.

Byraadet ønskede en sund og fornuftig Administration. Udvalgets Indstilling var sidst blevet stemt ned, fordi den var mindre heldig, og ikke fordi man havde noget imod at afholde kommunal Musik. De aller fleste af dem, der havde talt for aaben Park eller en Tepavillon, havde tværtimod været enige om, at der alligevel godt kunde afholdes Koncerter. Der kunde aldeles ikke tvære Tale om at lægge Udstillingens Forlystelser op i "Vennelyst", og antagelig vilde Hr. Mikael Johansen nok se at beholde disse paa Udstillingspladsen, hvis Udstillingens Interesser skulde varetages. Det var ret mærkeligt at høre Landboerne brugt som Motiv for at bygge en Pavillon, da Aarhus selv uden en Pavillon i "Vennelyst" bød Landboerne fuldt saa gode Forhold som en Stationsby. Arbejderorganisationerne havde vedtaget at holde Fest i "Vennelyst", uagtet der nu ingen Restauration var, og at afskaffe den offentlige Dans, saa naar de kunde gøre det, kunde de mindre Organisationer ogsaa. Han troede ikke, at en eventuel Pavillon kunde lejes ud til Musikforeningen, og mente, at Udvalget, naar det var Regnvej, kunde henlægge Koncerterne til Teatret.

Formanden vilde henstillede til de følgende Talere at fatte sig i endnu større Korthed.

Müller gjorde gældende, at hans Udtalelser i Fjor var fremkommet under ganske andre Forhold; hvis det da havde staaet paa et enten - eller, havde han naturligvis ikke udtalt sig, som lian gjorde. "Vennelyst" var da sunket saa dybt, at der maatte ske en Forandring.

Magnus Nielsen hørte hverken til Nord- eller Sydpartiet, men kunde ikke tænke sig, at man i sin Tid havde bevilget Penge til en Pavillon i "Vennelyst", for at de, naar Pavillonen brændte, skulde anvendes andet Steds. Det forbavsede ham meget, at de to Rigsdagsmænd heller ikke i Dag var til Stede, men det maatte vel være et Tilfælde. Han troede ikke, Kommunen fik Assurancesummen udbetalt uden at bruge Pengene til en ny Pavillon i "Vennelyst". Det var meget rigtigt, at "Vennelyst" havde været i Dekadence; det skyldes imidlertid særlig den daarlige, upraktiske Bygning, der vel var smuk, men ubrugelig, saa skulde der bygges igen, maatte man tage praktiske Folk med paa Raad, og saa maatte der paa ingen Maade bygges mindre. Han vilde gerne være med til foruden Assurancesummen at bevilge en 20-30,000 Kr., saaledes at man kunde faa noget ordentligt. Der var her slet ikke Tale om at ofre noget for Udstillingens Skyld, men kun om at genopbygge en afbrændt Pavillon. Kommunal Musik var en udmærket demokratisk Foranstaltning, men andre gode kommunale Opgaver, saasom Gymnastik for Ungdommen kunde jo ogsaa dyrkes i en Vennelystpavillon. Det forbavsede ham at høre Hr. Simonsen omtale Udvalgets Forslag om en midlertidig Ordning som umuligt; det maatte have været

morsomt for Hr. Harald Jensen at høre. Han kunde slutte sig til Hr. Mikael Johansens Forslag om at give Udvalget Lov til sammen med kyndige Folk videre at drøfte Spørgsmaalet om en endelig Ordning for "Vennelyst".

Mikael Johansen syntes ikke, Hr. Nørsgaard skulde bruge Fødselsstiftelsen som Skræmmebillede, da Hr. Nørsgaard dog sidst havde gjort gældende, at det egentlig ikke var Musikken, men Fyrværkeriet, der var til Gene for Hospitalet. Han vilde bede Hr. Samuelson spørge de næringsdrivende om, hvilken Betydning det havde at faa de fremmede ført gennem Byen, og hævdede, at han skulde gøre alt muligt for at faa Udstillingens Forlystelser lagt ud til "Vennelyst", hvad der efter hans Mening kun kunde gavne baade Udstillingen og Byen. I København og Horsens havde Forlystelserne ikke været knyttet sammen med Udstillingerne. Sandsynligvis vilde det ikke lykkes at faa Forlystelserne lagt ud i "Vennelyst", men det skulde dog hævdes, at en saadan Ordning ikke i mindste Maade kunde skade Udstillingen, der vilde faa samme Entre og samme Pladsleje, enten der var Forlystelser eller ej. Naturligvis var der ingen, der tænkte paa at bygge for

300.000 Kr. Den store Koncertsal i "Tivoli" havde saa vidt ham bekendt kun kostet henimod 80.000 Kr., og her forlangte man ikke andet end de Penge, der skulde udbetales i Assurance for den afbrændte Pavillon. At Udvalgets Indstilling om Afholdelse af Musik var blevet forkastet ved sidste Møde, kunde der ingen Tvivl være om. Der var ingen Grund til at give Afkald paa 15% af Assurancesummen for at bygge andet Steds. Skønt "Vennelyst" maatte anses for det eneste passende Sted at afholde kommunale Sommerkoncerter, skulde han dog i og for sig ikke have noget imod ogsaa at lade Musikken spille andre Steder, hvis der kunde findes en heldig Ordning.

J. C. Petersen troede ikke, at "Vennelyst" mere vilde blive en lukrativ Forretning, dertil havde Forholdene forandret sig for meget; men desuagtet var han overbevist om, at man blev nødt til at bygge en Pavillon alligevel, da der kunde gives Lejligheder, hvor andre Pladser ikke egnede sig. Derfor vilde han stemme for en Pavillon og anbefale andre at gøre det samme. Om Pavillonen skulde være stor eller lille beroede meget paa, hvad man regnede for stor eller lille, men i ethvert Fald vilde en Pavillon til 20,000 Kr. blive altfor lille. Han kunde tænke sig, at man anvendte Assurancesummen, men heller ikke mere. At anskaffe et Koncertlokale til baade Sommer- og Vinterbrug vilde være ret uforsvarligt. Egentlig var Musik en lige saa ukommunal Opgave som en Koncertsal, og han havde talt derimod i Fjor; men da man havde indladt sig paa at gøre et Forsøg med kommunal Musik,

maatte der fortsættes endnu en Tid, da et Forsøg, der kun strakte sig over en enkelt Sommer, ikke var meget værd. Han kunde godt forstaa, at man ved sidste Møde ikke havde ønsket at træffe nogen Bestemmelse angaaende Musikken, inden det var afgjort, om der skulde bygges eller ej. Dette Spørgsmaal kunde Udvalget for Resten godt have stillet umiddelbart efter Branden, saa vilde megen Tid været vundet. Teatersalen kunde sikkert godt benyttes af Gymnastikforeningerne. Det vilde være højst uheldigt at lægge den ny Pavillon nede ved Anlæggets naturlige Indgang, saa man maatte haabe, at der blev antaget sagkyndig Assistance, naar Planerne skulde udarbejdes.

Jul. Andersen kunde ikke se, at Sporene kunde skræmme, for Udvalget havde været overbevist om, at det nok skulde have skaffet saadanne Forhold, at de kunde tilfredsstille ethvert rimeligt Krav. Naar der taltes om at gøre "Vennelyst" til zoologisk Have, vilde han dog tro, at Patienterne paa Sygehuset vilde være ulige bedre tjent med at høre lidt god Musik om Aftenen end med at høre Løver brøle hele Natten. Det var beklageligt, at Hr. Harald Jensen skulde mangle ved Afstemningen, men hans Underskrift var dog paa Indstillingen, saa Raadet kunde se, at Udvalget var enig. Maaske blev en Pavillon ingen lukrativ Forretning, men det var heller ikke Maalet for Kommunen hverken paa delte eller flere andre Omraader, Udvalget ansaa en Størrelse noget nær som den afbrændte Pavillon for den bedste og havde haft Tilbud fra et Par af Skovværterne om at overtage den kommunale Musik, men Vilkaarene var aldeles uacceptable. Hvis Pavillonen nogenlunde skulde forrente sig, vilde det nok være rigtigst at bygge den i Anlæggets nedre Del, og Skaden derved kunde heller ikke være stor, da Anlæggets øvre Del var den kønneste. Han kunde anbefale, at Udvalget, suppleret med et bygningskyndigt Medlem, fik Bemyndigelse til at udarbejde Overslag for en tidssvarende Bygning.

Nørgaard hævdede, at det vilde være en stor Skam at lægge Pavillonen nede for neden, hvor den kun vilde blive en almindelig Gadebeværtning, hvad de omboende Beværtere næppe vilde være glade ved. Han kunde godt være med til at bevilge kommunal Musik og havde kun peget paa, at Fødselsstiftelsen vilde være en yderlig Vanskelighed for at afholde store Fester. Desværre var det nødvendigt at lægge Forlystelserne tæt op til Udstillingen, og i 1888 . var "Tivoli" og Udstillingen da ogsaa forenet til et Anlæg. Han forstod ikke, at Hr. Müller kunde se saa sangvinsk paa Forholdene, fordi Pavillonen var brændt, og syntes, at Hr. Magnus Nielsen ogsaa havde forandret Standpunkt noget. Han kunde gaa med til at anvende indtil 30000 Kr. til Pavillonen.

Samuelson oplyste, at Hr. Harald Jensen var til et vigtigt Udvalgsmøde og derfor umuligt kunde være til Stede i Byraadet i Dag. Der var ingen Grund til at tale om et Nord- og et Sydparti, da hele Byen var fælles om "Vennelyst", det eneste Anlæg Byen havde. Det vilde sikkert være umuligt at forlægge Udstillingens Forlystelser til "Vennelyst", og det var vist en Fejl Sum, Hr. Mikael Johansen havde opgivet om "Tivolis" Koncertsal.

Simonsen fastholdt, at Musikken i Følge Referatet ikke var blevet stemt ned. Hvis han havde haft mindste Tro paa, at der var noget at stille op med "Vennelyst", skulde han gerne været med til at bevilge en Snes Tusinde Kroner, men han ansaa det for fuldstændig haabløst. Han havde intet imod, at Hr. Magnus Nielsen søgte at stille den ene Socialdemokrat op imod den anden, men han syntes, Hr. Magnus Nielsen skulde være noget forsigtig, da Enigheden i hans eget Parti, ikke syntes synderlig stor.

Jakob Jensen syntes ikke, Hr. Magnus Nielsens var heldig, og kunde forsikre Hr. Magnus Nielsen om, at Socialdemokraterne nok skulde holde sammen paa Principspørgsmaalene; men denne Sag var ingen Partisag. Naar der havde været mange Folk i "Vennelyst" i Fjor, var det, fordi Sommeren havde været regnfuld.

Mikael Johansen hævdede, at det, at 8 á 10000 Mennesker daglig drog gennem Byen, maatte være til Gavn for denne. Han vidste nok, at "Tivoli" havde været forenet med Udstillingen; dersom "Vennelyst" havde ligget mod Syd, var det vel ogsaa nok blevet kædet sammen med Udstillingen her.

Magnus Nielsen udtalte, at naar Hr. Jakob Jensen ikke kunde klare sig længere, beskyldte han altid andre for at drive Politik.

Filtenborg vilde støtte Forslaget om at bemyndige Udvalget til at komme med Forslag til en Pavillon til højst 30000 Kr.

Samuelson troede ikke, at en Pavillon i "Vennelyst" vilde have Betydning som Trækplaster for at faa de fremmede ned i Byen.

Mousten maatte oplyse Hr. Magnus Nielsen om, at Gymnastikforeningerne hidtil havde faaet alle de Lokaler, de havde ønsket.

Mikael Johansen havde ikke sagt, at det var Pavillonen, men samtlige Forlystelser, der vilde trække Udstillingsgæsterne ned i Byen.

Jul. Andersen fandt, at Beløbet til den ny Pavillon ikke burde sættes lavere end

Assurancesummen. Det kunde da vel ikke være Meningen, at Kommunen skulde tjene ved Branden.

Nørgaard kunde ikke se, der var Anledning til at bruge hele Assurancesummen, naar der kun skulde bygges en mindre Pavillon.

Mikael Johansen undrede sig over at at høre, at der her, hvor der kun var Tale om at genopbygge en Pavillon, skulde knibes saa meget, efter at der var bevilget Penge til Opførelse af ny Pavilloner baade ved Varna og Ørnereden.

Nørgaard havde stemt imod Pavillonerne mod Syd. Med Hensyn til Musikken i Sommer mente han, at man godt kunde vedtage, at der skulde afholdes Koncerter, men at Spørgsmaalet om, hvad disse skulde koste, og hvor de skulde afholdes, helst maatte opsættes, til det var bestemt, hvor Pavillonen skulde ligge.

Jakob Jensen ansaa det for bedst, at Udvalget kom med en Plan for, hvorledes de til Musikken bestemte Penge skulde anvendes, inden der blev truffet nogen Afgørelse.

Simonsen foreslog, at Udvalget først spurgte Skowærterne, om de vilde give noget klækkeligt for at faa Orkesteret et Par Aftener om Ugen. Hvis Skowærterne ikke vilde give noget, der kunde forslaa, kunde man senere tage Bestemmelse for "Vennelyst" alene. De 6000 Kr. vilde ikke strække til for Koncerter 6 Gange om Ugen.

Mikael Johansen mente, at Musikdirektøren allerede havde engageret Musikerne, og at der derfor helst nu maatte træffes en Bestemmelse. Da der kun skulde afholdes Koncerter i 27a Maaned, og da det vel ikke var Meningen, at Entreen skulde være helt gratis, vilde de 6000 Kr. nok strække til.

Magnus Nielsen spurgte, hvem der skulde have Restbeløbet af Assurancesummen, for der skulde efter Loven bygges igen for samme Sum.

Formanden mente ikke, dette Spørgsmaal laa for nu.

Jul. Andersen fraraadede Skiften med Koncertstedet og forstod ikke, hvorfor der skulde udarbejdes andet Overslag end det, der var blevet forelagt ved sidste Møde. Af Hensyn til Musikerne maatte der træffes en Bestemmelse nu.

Nørgaard mente, at der nok med det samme kunde træffes en Ordning med Musikken, men at Værtsspørgsmaalet maatte staa hen, til det var afgjort, hvor den ny Pavillon skulde ligge.

Olesen syntes, man skulde følge Udvalgets Indstilling fra sidst, og kunde ikke indse, at det

kunde foregribe noget nu at antage en Vært, naar Udvalget lovede at arrangere alt saaledes, at der ingen Hindringer skulde være ved Bygningen af Tepavilonen.

Jul. Andersen hævdede, at Værtspørgsnaalet og Musikspørgsmaalet hørte sammen, da Værten skulde have Tid til at forsyne sig med Borde og Stole.

Filttenborg ansaa det for rigtigst først at forhandle med Skovværterne for at høre, hvad de vilde give for at faa Orkesteret overladt 2 Gange om Ugen hvert Sted.

Jakob Jensen vilde stemme imod den gamle Indstilling, fordi Anlægget efter den vilde blive lukket hver Aften.

Mikael Johansen slog fast, at Hr. Jakob Jensen og flere nu igen vilde stemme mod Musikken.

Jakob Jensen kunde godt stemme for Musikken, men vilde have den anslaaede Indtægt ved Billetsalg strøget først.

Simonsen hævdede, at der ikke var nogen, der vilde stemme den kommunale Musik ned, men kunde ikke se noget til Hinder for, at man søgte en Ordning med Skovværterne.

Jul. Andersen gjorde opmærksom paa, at Nettoudgiften vilde blive 6000 Kr., hvis Indtægten ved Billetsalg blev strøget. Dersom Anlægget blot ikke skulde blive et Tilholdssted for daarlige Elementer, havde han forøvrigt intet imod at stryge Entreen.

Jakob Jensen pegede paa, at der intet var i Vejen i Skovene, hvortil der ingen Entre blev taget, og at der godt kunde sættes Vagt ved Indgangene til "Vennelyst", saaledes at berusede Personer ikke fik Adgang.

Jul. Andersen foreslog, at Adgangen 2 á 3 Aftener om Ugen blev gratis.

Formanden kunde ikke forstaa, at Udvalget ikke kunde tiltræde Hr. Nørgaards Forslag om at slutte Kontrakt med Musikerne og saa senere komme med Indstilling om Værtspørgsmaalet.

Jul. Andersen mente det heldigst for Tidens Skyld nu at faa en Vedtagelse for begge Dele.

Jakob Jensen foreslog fri Adgang til alle Koncerterne.

Det vedtoges at bemyndige Udvalget til at fremkomme med Forslag til Opførelse af en mindre Pavillon i "Vennelyst" for et Beløb af indtil 30000 Kr. og til at afslutte Kontrakt angaaende Musik i "Vennelyst" for Kommunens Regning i 2 ½ Maaned af den

forestaaende Sommer. Indstilling fra Udvalget imødeses med Hensyn til den øvrige Ordning af Anlæggets Drift.

